

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ VILNIAUS PATAISOS NAMUS

2021-03-24 Nr. 4D-2020/1-1642
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama ir – Pareiškėjas) skundą dėl Vilniaus pataisos namų (toliau vadinama ir – Vilniaus PN) pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su informacijos teikimu (toliau vadinama ir – Skundas).

2. Pareiškėjas skunde, be kitų aplinkybių, nurodo:

2.1. jam ribojama teisė susipažinti su teisės aktais. Kreipėsi į administraciją, prašydamas tam tikrų teisės aktų, tačiau buvo atsakyta, kad dokumentai iškabinti koridoriuose ir kameroje ant sienų, nors iš tiesų nėra pakabintų nei nemokamų darbų tvarkaraščių, nei valstybinių institucijų adresų;

2.2. norint kreiptis į teismą reikia ilgai laukti, kol pareigūnai leidžia susipažinti su reikiama teisės aktais;

2.3. neleidžia naudotis RIP (ribota interneto prieiga);

2.4. negauna jokios informacijos, susijusios su taikomais ribojimais dėl šalyje paskelbto karantino, informacija stenduose taip pat nepakabinta.

3. Pareiškėjas prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos aplinkybės

4. Seimo kontrolierius 2021-01-12 raštu Nr. 4D-2020/1-1642/3D-93 kreipėsi į Vilniaus PN, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2021-02-03 Seimo kontrolierius gavo 2021-02-03 Vilniaus PN atsakymą Nr. 9-632.

Pateiktame atsakyme ir papildomuose dokumentuose nurodoma:

4.1. „Informuojame Jus, kad šiuo metu nuteistasis X yra laikomas Vilniaus PN, 2-jame gyvenamajame korpuse, kameroje Nr. 54, bausmę atlieka drausmės grupės sąlygomis.“

4.2. „Vadovaujantis 2020-12-21 Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus įsakymu Nr. V-389 „Dėl pataisos įstaigų (tardymo izoliatorių) įrengimo ir eksploatavimo taisyklių patvirtinimo“, kamerų tipo patalpose nenumatyti informaciniai stendai, todėl rašte minimų informacinių stendų kamerų tipo patalpose nėra.“

4.3. „Vilniaus pataisos namų gyvenamųjų korpusų koridoriuose yra įrengti informaciniai stendai, kuriuose iškabinama nuteistiesiems (suihtiesiems) aktuali informacija.“

4.4. „Su stende iškabinta informacija kamerų tipo patalpose esantys nuteistieji (suimtieji) gali susipažinti eidami į pasivaikščiojimą, pas Pirminės sveikatos priežiūros skyriaus specialistus, skambinti, pas advokatą ar kitais atvejais, kai jie išvedami iš kameros, taip pat paprašius pareigūno, pastarasis nuteistąjį (suimtąjį) gali nuvesti prie koridoriuje esančio stendo susipažinti su aktualia informacija.“

4.5. „Informuojame, kad nuteistasis X per paskutinius 3 mėnesius į Vilniaus PN administraciją su prašymais supažindinti su teisės aktais, gauti tam tikrą informaciją ar padaryti dokumentų kopijas kreipėsi 14 kartų (į kai kuriuos prašymus atsakymai dar neduoti nesuėjęs atsakymų pateikimo terminui, prašymų ir atsakymų kopijos pridedamos).“

Iš Seimo kontrolieriui pateiktų prašymų kopijų nustatyta, kad Pareiškėjas prašė padaryti įvairių jo asmens byloje esančių dokumentų kopijas, prašė leisti susipažinti su keletu teisės aktų, prašė suteikti galimybę pasinaudoti RIP. Į visus prašymus Vilniaus PN administracija atsakė, dokumentų kopijos buvo padarytos, išskyrus tuos atvejus, kai buvo paprašyta Pareiškėjo patikslinti prašymą nurodant, ar už kopijų darymą jis sutinka apmokėti. Prašomi teisės aktai buvo atnešti, išskyrus Pareiškėjo nekonkrečiai nurodytą teisės aktą, ši aplinkybė jam paaiškinta raštu. Dėl galimybės pasinaudoti RIP Pareiškėjui buvo paaiškinta, kad baigiama įrengti RIP prieiga jo gyvenamajame korpuse ir artimiausiu laiku ši galimybė jam bus suteikta.

4.6. „Vadovaujantis Suimtųjų ir nuteistųjų naudojimosi riboto interneto prieiga tvarkos aprašu, riboto interneto prieiga (toliau – RIP) gali naudotis visi suimtieji ir nuteistieji, išskyrus nuteistuosius atliekančius drausminę nuobaudą – perkėlimą į kamerų tipo patalpas iki 30 parų (nuobaudos atlikimo laikotarpiui). Nuteistieji (suimtieji) vedami pasinaudoti RIP vadovaujantis 2020-02-07 Vilniaus pataisos namų direktoriaus įsakymu Nr. 3-31 „Dėl suimtųjų ir nuteistųjų naudojimosi riboto interneto prieiga tvarkos aprašo patvirtinimo“ [...]. Kadangi X atlieka bausmę būdamas drausmės grupėje, jis yra laikomas II-ame gyvenamajame korpuse, todėl nuo atvykimo į Vilniaus pataisos namus X negalėjo būti nuvestas prie RIP, kadangi II-ame gyvenamajame korpuse RIP buvo įvestas tik šių metų sausio mėnesį, o siekiant užtikrinti nuteistųjų priežiūrą ir jų saugumą, suimtieji ir nuteistieji iš II-ojo gyvenamojo korpuso į I-ojo gyvenamojo korpuso patalpą, kurioje yra RIP, nevedami. X pagal jo rašytinį prašymą 2021-01-20 pasinaudojo RIP II-ame gyvenamajame korpuse.“

4.7. „Nuteistieji (suimtieji) supažindinami su taikomais apribojimais dėl vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu „Dėl karantino Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbimo“, priimtu 2020 m. lapkričio 4 d. Nr. 1226, šalyje paskelbto karantino iškabinant aktualią informaciją koridoriuose esančiuose stenduose, bendravimo su įstaigos darbuotojais metu, įteikiant nuteistiesiems valstybės institucijų įsakymus bei kitus teisės aktus apie nuteistiesiems taikomus apribojimus šalyje paskelbto karantino bei atmintines dėl galimų apsaugos priemonių nuo Covid-19. Nuteistieji (suimtieji) visada gali kreiptis į jį kuruojantį pareigūną su prašymu suteikti jam rūpinimą informaciją, kuris jam suteikia informaciją dėl būtinų saugumo priemonių taikymo karantino metu, prevencinių priemonių taikymo, saugaus atstumo laikymosi, būtinų sveikatos saugos, higienos, asmenų aprūpinimo būtinosiomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis. Nuteistieji (suimtieji) nuolat informuojami žodžiu jais rūpinimais klausimais, aprūpinami sanitarinėmis priemonėmis, jiems kiekvieną savaitę išduodama po 5 veido kaukes (respiratorius), esant būtinumui, gali būti išduodama daugiau, jiems periodiškai ir esant būtinumui yra atliekami testai dėl COVID-19 viruso. Nuteistiesiems, atliekantiems bausmę drausmės grupės sąlygomis, vadovaujantis Vilniaus PN 2020-12-18 direktoriaus įsakymu Nr. 7-419 „Dėl leidimo drausmės grupei priskirtiems nuteistiesiems laikinai naudotis asmeniniais televizoriais“ [...] yra laikinai suteikta teisė naudotis asmeniniais televizoriais, kurį žiūrėdami galėjo gauti visa informaciją apie karantino metu taikomus apribojimus. Nuteistiesiems, atliekantiems bausmę drausmės grupės sąlygomis, kameroje įrengti radijo taškai, transliuojantys populiariausias radijo stotis bei teikiantys gyventojams aktualią informaciją.“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

5. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso :

11 straipsnis. Bendrosios nuteistųjų teisės – „1. Nuteistieji turi teisę teisės aktų nustatyta tvarka: 1) gauti rašytinę informaciją apie bausmės atlikimo tvarką ir sąlygas, savo teises bei pareigas.

Šią informaciją baudmės vykdymo institucija pateikia lietuvių kalba arba nuteistojo gimtąja kalba, arba ta kalba, kurią nuteistasis supranta; 2) kreiptis su pasiūlymais, prašymais (pareiškimais), peticijomis ir skundais į baudmės vykdymo ar kitų valstybės ir savivaldybių institucijų pareigūnus ir tarnautojus, nevyriausybinės organizacijas ar tarptautines institucijas; 3) gauti medicinos pagalbą; 4) gauti teisinę pagalbą. 2. Specialiąsias nuteistųjų teises nustato atskirų rūšių bausmių vykdymo tvarką ir sąlygas reglamentuojantys šio Kodekso skyriai“;

75 straipsnis. Drausmės grupei priskirtų nuteistųjų laikymo sąlygos – „1. Drausmės grupei priskirti nuteistieji turi teisę: 1) įsigyti šio Kodekso 92 straipsnio 1 dalies 3 punkte nurodytų asmeninių daiktų; 2) per keturis mėnesius gauti vieną trumpalaikį pasimatymą; 3) gauti ir siųsti neribotą kiekį laiškų; 4) du kartus per mėnesį paskambinti telefonu; 5) kasdien pasivaikščioti dvi valandas. 2. Drausmės grupei priskirti nuteistieji gali būti laikomi užrakinti.“

6. Pataisos įstaigų ir tardymo izoliatorių vidaus tvarkos taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2020 m. sausio 21 d. įsakymu Nr. 1R-25, numatyta:

„19. Nuteistojo (suimtojo) prašymu pataisos įstaigos (tardymo izoliatoriaus) administracija privalo padaryti jo administracinės, civilinės ir baudžiamosios bylos ir asmens bylos dokumentų kopijas, Kitos nuteistojo (suimtojo) prašomos informacijos kopijos gali būti padaromos tik tais atvejais, jei nuteistojo (suimtojo) asmeninėje sąskaitoje yra pakankamai lėšų. Už šias paslaugas pataisos įstaigai (tardymo izoliatoriui) atsiskaitoma teisės aktų nustatyta tvarka.“

7. Suimtųjų ir nuteistųjų naudojimosi riboto interneto prieiga tvarkos apraše, patvirtintame Vilniaus pataisos namų direktoriaus 2020 m. vasario 7 d. įsakymu Nr. 3-31, numatyta:

„2. Vilniaus pataisos namuose RIP įrengta:

2.1. Resocializacijos skyriaus (toliau – RS) metodiniame kabinete (I-asis gyvenamasis korpusas, 5 aukštas);

2.2. RS specialistų, atsakingų už suimtuosius ir bei drausmės grupės ir kamerų tipo patalpose laikomus nuteistuosius, kabinete (II-asis gyvenamasis korpusas).

3. RIP gali naudotis visi suimtieji ir nuteistieji, išskyrus nuteistuosius atliekančius drausminę nuobaudą – perkėlimą į kamerų tipo patalpas iki 30 parų (nuobaudos atlikimo laikotarpiu).

4. Suimtieji ir nuteistieji dėl leidimo naudotis RIP pateikia nustatytos formos prašymą RS specialistui (priedas).

5. Naudotis RIP suimtieji ir nuteistieji gali darbo dienomis nuo 9.00 val. iki 12.00 val. ir nuo 13.00 val. iki 15.30 val. Esant dideliame suimtųjų ir nuteistųjų, norinčių naudotis RIP, skaičiui gali būti sudaromas ir paskelbiamas naudojimosi RIP grafikas, numatant kiekvienam suimtajam ir nuteistajam galimybę pasinaudoti RIP ne rečiau kaip kartą per 15 darbo dienų.“

Tyrimo išvados

8. Pareiškėjas Skunde rašė, kad ribojama jo teisė susipažinti su teisės aktais, koridoriuose esančiuose stenduose nėra pakabintų nei nemokamų darbų tvarkaraščių, nei valstybinių institucijų adresų, neleidžiama naudotis RIP, negauna informacijos apie taikomus ribojimus dėl šalyje paskelbto karantino.

9. Bausmių vykdymo kodekso 11 straipsnyje numatyta, kad nuteistieji turi teisę teisės aktų nustatyta tvarka gauti rašytinę informaciją apie baudmės atlikimo tvarką ir sąlygas, savo teises bei pareigas. Šią informaciją baudmės vykdymo institucija pateikia lietuvių kalba arba nuteistojo gimtąja kalba, arba ta kalba, kurią nuteistasis supranta. Nuteistieji turi teisę kreiptis su pasiūlymais, prašymais (pareiškimais), peticijomis ir skundais į baudmės vykdymo ar kitų valstybės ir savivaldybių institucijų pareigūnus ir tarnautojus, nevyriausybinės organizacijas ar tarptautines institucijas, gauti teisinę pagalbą.

10. Skundo tyrimo metu Vilniaus PN administracija paaiškino, kad gyvenamųjų korpusų

koridoriuose yra įrengti informaciniai stendai, kuriuose iškabinama nuteistiesiems (suimtiesiems) aktuali informacija, su kuria nuteistieji (suimtieji) gali susipažinti eidami į pasivaikščiojimus, pas Pirminės sveikatos priežiūros skyriaus specialistus, skambinti, pas advokatą ar kitais atvejais, kai jie išvedami iš kameros. Nuteistieji taip pat gali kreiptis į pareigūnus ir paprašyti suteikti informaciją arba nuvesti prie koridoriuje esančio stendo susipažinti su aktualia informacija.

Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas 2020 m. spalio mėn. – 2021 m. sausio mėn. į Vilniaus PN administraciją su prašymais supažindinti su teisės aktais, gauti tam tikrą informaciją ar padaryti dokumentų kopijas kreipėsi 14 kartų. Dalis Pareiškėjo prašymų dėl dokumentų kopijų padarymo buvo tenkinti iš karto, dėl keleto atvejų Pareiškėjas nebuvo paprašęs už kopijų padarymą nurašyti pinigų nuo jo asmeninės sąskaitos ir tai jam buvo paaiškinta. Prašomi teisės aktai Pareiškėjui buvo atnešti.

Vilniaus PN administracija paaiškino, kad koridoriuose esančiuose informaciniuose stenduose yra iškabinama aktuali informacija apie karantino paskelbimą ir įvedamus apribojimus, taip pat nuteistiesiems įteikiami valstybės institucijų įsakymai bei kiti teisės aktai apie nuteistiesiems taikomus apribojimus dėl šalyje paskelbto karantino bei atmintinės dėl galimų apsaugos priemonių nuo COVID-19. Nuteistieji (suimtieji) nuolat informuojami žodžiu jiems rūpimais klausimais, aprūpinami sanitarinėmis priemonėmis, jiems kiekvieną savaitę išduodama po 5 veido kaukes (respiratorius), esant būtinumui, gali būti išduodama daugiau, jiems periodiškai ir esant būtinumui yra atliekami testai dėl koronaviruso (COVID-19 ligos).

Nuteistiesiems, atliekantiems bausmę drausmės grupės sąlygomis, laikinai leista naudotis asmeniniais televizoriais, kuri žiūrėdami nuteistieji gali gauti visa informaciją apie karantino metu taikomus apribojimus, taip pat kameroje įrengti radijo taškai, transliuojantys populiariausias radijo stotis bei teikiantys gyventojams aktualią informaciją.

11. Vilniaus PN direktoriaus patvirtintame Suimtųjų ir nuteistųjų naudojimosi riboto interneto prieiga tvarkos apraše numatyta, kad RIP gali naudotis visi suimtieji ir nuteistieji, išskyrus nuteistuosius atliekančius drausminę nuobaudą – perkėlimą į kamerų tipo patalpas iki 30 parų. Suimtieji ir nuteistieji dėl leidimo naudotis RIP pateikia nustatytos formos prašymą RS specialistui. Naudotis RIP suimtieji ir nuteistieji gali darbo dienomis nuo 9.00 val. iki 12.00 val. ir nuo 13.00 val. iki 15.30 val. Esant dideliame suimtųjų ir nuteistųjų, norinčių naudotis RIP, skaičiui gali būti sudaromas ir paskelbiamas naudojimosi RIP grafikas, numatant kiekvienam suimtajam ir nuteistajam galimybę pasinaudoti RIP ne rečiau kaip kartą per 15 darbo dienų.

12. Skundo tyrimo metu Vilniaus PN administracija informavo, kad Pareiškėjas yra laikomas 2-ajame gyvenamajame korpuse, o ten RIP prieiga buvo įrengta tik šių metų sausio mėnesį. Vilniaus PN paaiškino, kad, siekiant užtikrinti nuteistųjų priežiūrą ir jų saugumą, suimtieji ir nuteistieji iš 2-ojo gyvenamojo korpuso į 1-ojo gyvenamojo korpuso patalpą, kurioje buvo jau anksčiau įrengtas RIP, nebuvo vedami.

Pareiškėjas 2020-12-08 įteikė Vilniaus PN administracijai prašymą suteikti galimybę pasinaudoti RIP ir jam buvo atsakyta, kad tokia galimybė bus sudaryta, nes jau baigiama įrengti RIP prieiga 2-ajame gyvenamajame korpuse. Pareiškėjas 2021-01-20 pasinaudojo RIP 2-ajame gyvenamajame korpuse įrengtame kabinete.

13. Įvertinus tyrimo metu nustatytas aplinkybes, konstatuotina, kad Pareiškėjui buvo suteikta jo pageidaujama informacija ir padarytos prašomų dokumentų kopijos, buvo atnešti prašomi teisės aktai, leista pasinaudoti RIP. Informaciją ir atmintines apie šalyje įvestą karantiną, taikomus ribojimus ir saugos priemones suteikė pataisos įstaigos administracija, be to, atkreiptinas dėmesys, kad Vilniaus PN administracija drausmės grupės nuteistiesiems laikinai leido naudotis televizoriais, kameroje veikia radijo taškas, todėl informaciją apie šalyje įvestą karantiną ir taikomus ribojimus Pareiškėjas gali sužinoti ir iš visuomenės informavimo priemonių.

14. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Pareiškėjo nurodytos aplinkybės dėl Vilniaus PN pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai ribojant teisę gauti informaciją, tyrimo metu

nebuvo patvirtintos ir Skundas atmestinas

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

15. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies punktu, nusprendžia X Skundą dėl Vilniaus pataisos namų pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai neužtikrinant teisės į informaciją, atmesti.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas